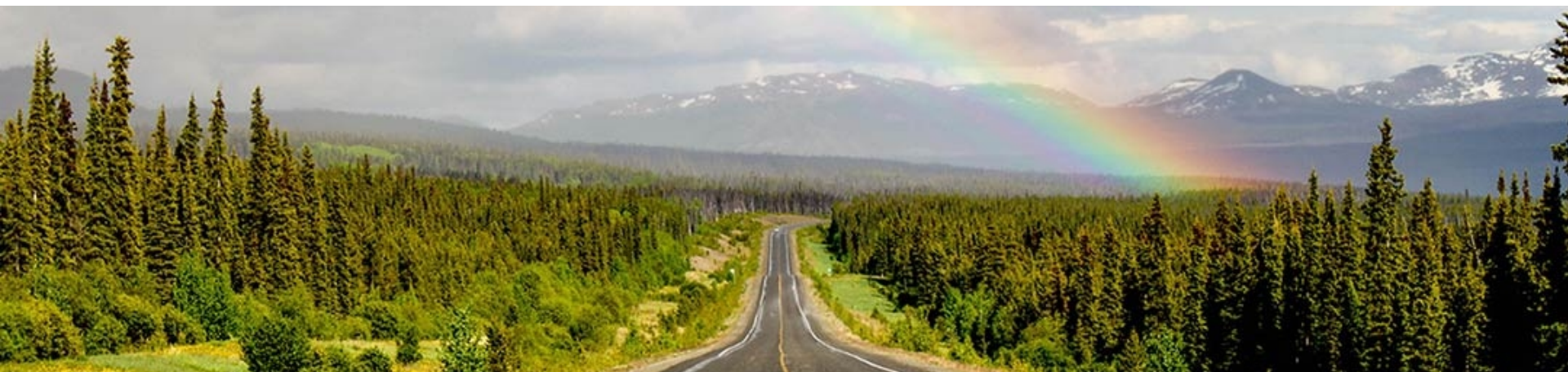




Pensioenakkoord

Juridisch geanalyseerd

Vereniging voor Pensioenrecht, 25 september 2019

Emmie Lewin



Het pensioenakkoord van SER en kabinet d.d. 5 juni 2019 gaat over heel veel onderwerpen

1. Minder snelle stijging AOW-leeftijd
2. Gezond werkend je pensioen bereiken
3. Vernieuwing pensioenstelsel
4. Uitkering ineens bij pensionering
5. Uniformering nabestaandenpensioen
6. Verkleinen kans op verlagen
7. Zelfstandigen
8. Witte vlek kleiner maken

Twee typen premieregelingen

ANNUÏTEITEN

"I-B"; onzuivere premieregeling;
uitgebreide risicodeling

premie $\xrightarrow[\text{rente}]{\text{leeftijd}}$ annuïteit

$$\text{dekkingsgraad} = \frac{\text{vermogen}}{\text{verplichtingen}}$$

POTJES

"IV-B"; verbeterde premieregeling,
geschikt voor verplichte BPF-en

premie $\longrightarrow$ potje

potje $\xrightarrow[\text{rente}]{\text{leeftijd}}$ annuïteit

- Opbouw uitlegbaar?
- Grote kans op verlagen



- Volatiele potjes
- Individuele keuzes?

Stuurgroep heeft nog veel uit te werken

ANNUÏTEITEN

- Hoe verhogen en verlagen?
- Hoe instabiel wordt renteafhankelijke inkoop?

POTJES

- Welke life cycle?
Genoeg risico?
- Risico's delen tussen generaties?

A. Houdbaarheid verplichtstelling

B. Evenwichtige overgang naar degressieve opbouw

C. Invaren naar expliciet voorwaardelijke aanspraken

De stem van de deelnemer:

“Pensioen is mentale rust door inkomenszekerheid”

SCP 2019 *Denkend aan Nederland, NL identiteit volgens Nederlanders*

- Zorg, wonen en pensioen gestolde vormen van “wie wij zijn”:
- Onderlinge solidariteit, koopmanschap, paternalisme

SZW 2019 *Beleving pensioenen*

- Onderbouwing aanpassing pensioenstelsel moeilijk te volgen
- Solidariteit geen probleem, maar lastig te doorgronden
- Vooral behoefte aan zekerheid, ook wel aan keuzevrijheid/invloed

SCP 2019 *Legitimiteit en pensioenhervormingen*

- Alle groepen: verwachte uitkering verreweg het belangrijkste
- Geen wonderen verwachten van keuzevrijheid, flexibiliteit, maatwerk
- Bij verder verslechterende uitkeringen komen legitimiteit en vertrouwen verder onder druk te staan.

Motivaction ouderenorganisaties 2018

- Handhaven inkomen verreweg het belangrijkste
- Solidariteit en collectiviteit belangrijke bouwstenen
- Keuzevrijheid geen issue

A. Verplichtstelling

1. Altijd onder druk
2. Rechtvaardiging
Europese rechter
3. Pensioenakkoord en
rechtvaardiging
4. Naar een alternatieve
rechtvaardiging?

Verplichtstelling

1. Altijd onder druk
2. Rechtvaardiging
Europese rechter
3. Pensioenakkoord en
rechtvaardiging
4. Naar een alternatieve
rechtvaardiging?

Verplichtstelling is:

- Inbreuk op vrije mededinging pensioenaanbieders
- Inbreuk op vrije mededinging werkgevers
- Inbreuk op keuzevrijheid werknemers

Werkgevers en deelnemers zijn voorstander van verplicht pensioen, maar:

Draagvlakonderzoek	Wg	Dln	Pens
Werknemers moeten vrij zijn om te kiezen waar zij hun pensioen opbouwen	41%	54%	50%
Werkgevers moeten vrij zijn om te kiezen waar zij hun werknemerspensioen laten opbouwen	36%	38%	43%

Europese Hof van Justitie: Verplichtstelling is inbreuk op vrije mededinging, maar kan gerechtvaardigd worden:

1. Altijd onder druk
2. Rechtvaardiging
Europese rechter
3. Pensioenakkoord en
rechtvaardiging
4. Naar een alternatieve
rechtvaardiging?

Verplichtstelling dient

- sociaal of economisch belang
- zonder verplichtstelling niet te realiseren
 - solidariteit
 - doorsneesysteem
 - geen directe relatie premie en uitkering (zonder verplichtstelling risicoselectie)
- NB ook verzekeraars regelen levenslang pensioen, AP en PP
- resultaat collectieve onderhandelingen sociale partners
- sociaal doel, om arbeidsvoorwaarden te verbeteren
- geen misbruik van marktpositie

Bronnen EHvJ:

1993 Poucet et Pistre

1999 Brentjens, Albany en Drijvende bokken

2000 Pavlov/SPMS

2009 Kattner-Stahlbau

2011 AG2R/Beaudout

Verplichtstelling

1. Altijd onder druk
2. Rechtvaardiging
Europese rechter
3. Pensioenakkoord en
rechtvaardiging
4. Naar een alternatieve
rechtvaardiging?

Van solidariteit tussen generaties
naar
generatie-evenwicht
(d.w.z. geen overdrachten)

Pensioenakkoord:

	Annuïteiten	Potjes
Doorsnee-systeem	nee	nee
Premiedemping Premiestuur	nee	nee
Collectieve tekorten	beperkt	nee
Collectieve buffers	minder	nee
Welvaartswinst solidariteit	beperkt	nee

1. Altijd onder druk
2. Rechtvaardiging
Europese rechter
3. Pensioenakkoord en
rechtvaardiging
4. Naar een alternatieve
rechtvaardiging?

Solidariteit tussen generaties in
premieregeling brengen?

- Annuïteiten:
inrichting verhogen/verlagen
 - Genoeg is genoeg (meer buffers)
 - Geen noodremmen (meer
collectieve tekorten)
- Potjes:
 - Premiebuffer
 - Macro langleven delen
 - Bij verplichte BPF-en geen
keuzerecht

1. Altijd onder druk

2. Rechtvaardiging
Europese rechter

3. Pensioenakkoord en
rechtvaardiging

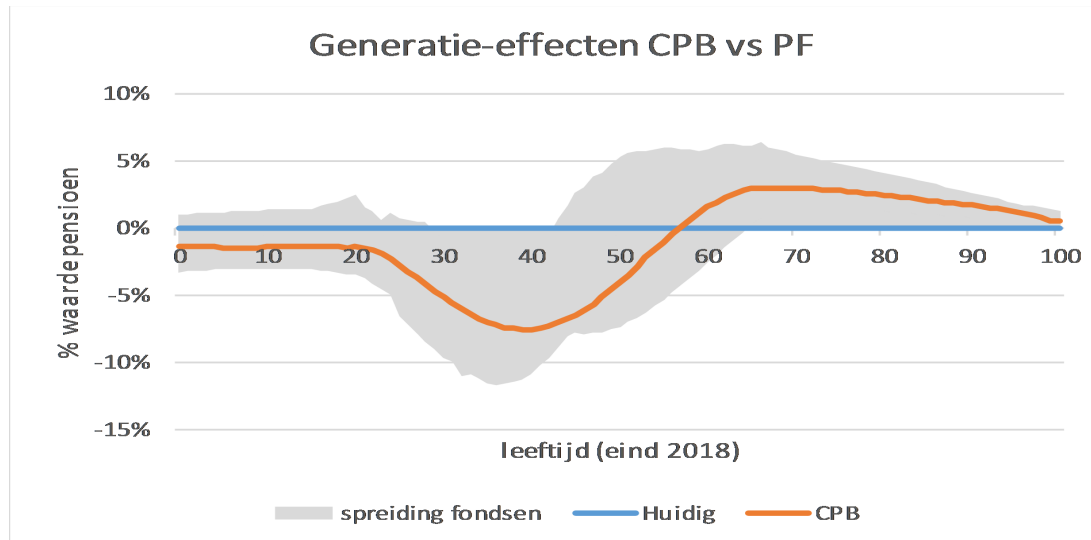
4. Naar een alternatieve
rechtvaardiging?
(vervolg)

Ander sociaal of economisch belang?

- Bestrijden witte vlek zonder pensioenplicht
- Continuïteit voor lange termijn beleggen
- Gelijk speelveld werkgevers
(geen concurrentie op arbeidsvoorwaarden)
- Iedereen in de sector hetzelfde pensioen
- Collectief: lage kosten en gemak
- Geen premie, wel recht

B. Evenwichtige overgang naar degressieve opbouw

- Van tijdsevenredige opbouw naar degressieve opbouw betekent: verminderd perspectief op pensioenopbouw voor de huidige beroepsbevolking
- Dit geldt ook voor premieregelingen
- Effecten verschillend per pensioenuitvoerder
Plaatje: combinatie van afschaffen doorsneesysteem en invaren.



Evenwichtige overgang naar degressieve opbouw

1. Is compensatie nodig?
2. Financieringsbronnen
3. Gevolgen voor groepen
4. Wat is evenwichtig?

Evenwichtige overgang naar degressieve opbouw

1. Is compensatie nodig?
 2. Financieringsbronnen
 3. Gevolgen voor groepen
 4. Wat is evenwichtig?
- Betreft toekomstige opbouw
 - Inbreuk op redelijkerwijze te verwachten perspectief
 - Pensioenwet
 - Pensioenreglement
 - UPO, pensioenregister
 - Verminderen juridische risico's
 - Spreiden lasten over generaties
 - Afgesproken in pensioenakkoord:
 - Ja, compenseren
 - kostenneutraal
 - evenwichtig

Evenwichtige overgang naar degressieve opbouw

1. Is compensatie nodig?

2. Financieringsbronnen

3. Gevolgen voor groepen

4. Wat is evenwichtig?

- Premie uit langere beleggingshorizon
 - Meer/minder afhankelijk bestandsopbouw
- Premie uit verhoging fiscale pensioenrekenleeftijd van 67 naar 68
 - Vaak al anders ingezet
- Dubbele transitie: bij invaren eerder indexeren
 - Alleen als nu uitkeringsregeling onder FTK + bereid tot invaren
- Gericht inzetten buffers
 - Alleen als nu uitkeringsregeling en buffers
- Gericht inzetten extra premie
 - Mits passend binnen fiscale ruimte

Evenwichtige overgang naar degressieve opbouw

1. Is compensatie nodig?
 2. Financieringsbronnen
 3. Gevolgen voor groepen
 4. Wat is evenwichtig?
- Kostenneutraal?
(voor de overheid?)
 - Premie: werkgevers en actieven
 - Gericht of ongericht?
 - Gericht: nieuwe instroom betaalt wel, krijgt niet
 - Buffer: (voormalige) deelnemers en pensioengerechtigden
 - O.a. dubbele transitie
 - Gericht of ongericht?
 - Gericht: pensioengerechtigde betaalt wel, krijgt niet
 - Open en onvoorwaardelijk om arbeidsmarktbelemmeringen te voorkomen. (Allemaal tegelijk)

Evenwichtige overgang naar degressieve opbouw

1. Is compensatie nodig?
2. Financieringsbronnen
3. Gevolgen voor groepen
4. Wat is evenwichtig?

- Evenwichtigheid is open norm
 - Maximeren achteruitgang?
 - Deze transitie sec of eerdere veranderingen meenemen?
 - Verandering t.o.v. verleden of toestand na verandering?
 - Boter bij de vis of verbeterd perspectief?
- Kan iedere uitvoerder evenwichtig over?

Verschillen in:

- Vanuit uitkeringsregeling of premieregeling: dubbele transitie?
- Omvang buffer
- Premieruimte binnen fiscale kader
- Bestandsopbouw

C. Invaren

1. Waarom invaren?
2. Pensioenwet
3. Europese eigendomsbescherming
4. Plan Pensioenakkoord
5. Risico's

Invaren

1. Waarom invaren?

- Nodig voor compensatie afschaffen doorsneesysteem

2. Pensioenwet

- Nodig om afweging evenwichtigheid te maken en risicoselectie te voorkomen

3. Europese eigendomsbescherming

- Oude en nieuwe rechten hetzelfde: eenvoud in uitvoering en communicatie

4. Plan Pensioenakkoord

- Invaren ook nuttig voor vereenvoudiging en consolidatie

5. Risico's

- 2012: Solidariteit tussen generaties behouden – alleen als nieuwe regeling solidariteit bevat.

Invaren

1. Waarom invaren?
2. Pensioenwet
 - Wijzigen regeling mag
3. Europese eigendomsbescherming
 - Wijzigen tot dan toe opgebouwde aanspraken **mag niet**
4. Plan Pensioenakkoord
 - Uitzondering:
 - Waardeoverdracht met **instemming deelnemer**
 - (Verlagen)
5. Risico's
 - Met bezwaarrecht doelen invaren niet haalbaar

Invaren

1. Waarom invaren?

2. Pensioenwet

3. Europese
eigendomsbescherming

4. Plan Pensioenakkoord

5. Risico's

- Europa: pensioen is eigendom
- Inbreuk op eigendomsrecht mag, mits:
 - Wettelijke basis
 - Algemeen belang
 - Proportionaliteit
 - Individu of groep niet onevenredig zwaar geraakt
 - Er is geen alternatief

Invaren

1. Waarom invaren?
 - Regering gaat invaren faciliteren
2. Pensioenwet
 - Beslissing wel/niet invaren ligt bij sociale partners
3. Europese eigendomsbescherming
 - Ook zonder invaren: oude en nieuwe aanspraken blijven in één fonds. Na pensionering komen oude en nieuwe rechten weer bij elkaar.
4. Plan Pensioenakkoord
5. Risico's

Invaren

1. Waarom invaren?

- Claims van deelnemers

2. Pensioenwet

- Potentieel hoge schadelast bij verliezen claims

3. Europese eigendomsbescherming

- Imagorisico

Want, als andere fondsen niet invaren:

4. Plan Pensioenakkoord

- Aantoonbaar in algemeen belang? (minder zekerheid)

5. Risico's

- Aantoonbaar proportioneel? (plus/min naar leeftijd)

Invaren

1. Waarom invaren?
2. Pensioenwet
3. Europese eigendomsbescherming
4. Plan Pensioenakkoord
5. Risico's (vervolg)
 - Overheid maakt transitiekader met voorschriften
 - Waardering
 - Inzichtelijk maken effecten
 - Behoeft pensioensector aan transitiekader dat helpt
 - Steun en richting
 - Zorgvuldige onderbouwing voor rechtvaardiging
 - Handvatten om opdracht sociale partners te kunnen aanvaarden
 - Of zelfs: wettelijke verplichting tot invaren

Vragen?

